

Ámokfutás — kölcsönből

Adós, kezes, fizess, fizess!

Esetek

Segélykérő levelet írt szerkesztőségünkbe egy deszki asszony. Egy évvel ezelőtt kezességet vállalt egy magángazdálkodó ismerőse mezőgazdasági kölcsönére. S milyen az élet? A gazdálkodó libáit szerződés szerint átvették ugyan, kifizetni azonban nem tudták. Így természetesen ő sem tudott fizetni, s most az OTP a kezestől vonja le a tartozás részleteit. Igen ám, de a kezes szintén adós az OTP-nek, ahonnan lakásvásárlási és személyi kölcsönt egyaránt igényelt. A vállalati kölcsönnel együtt, több mint 300 ezer forint adóssága van, ennek havi törlesztése 6150 forint, amit, ha nettó 9600 forintos keresetéből levonunk, látható, hogy a megmaradó havi fizetése nem éri el a létminimumot! S most, még ebből fogják a vállalt kezesség miatt a letiltást is levonni! A magán-gazdálkodónak ugyan vannak ingatlanai, melyeket az OTP lefoglalhatna, de nem teszi. Neki a készpénz kell. Ilyen embertelen a világ? — kérdezi kétségbeesett olvasónk. Szomorúan üzenem neki: ilyen.

Újabb történet: Egy házaspár kölcsönfelvételi ámokfutása. 1988 novemberében áruvásárlási kölcsön címén, 14 ezer 400 forintot vettek fel, kezes nélkül, közösen. 1989. januárjában, csak a feleség, ugyanezen a címen, szintén kezes nélkül — az összeg kicsinysege miatt — még kétezer forintot. Aztán áprilisban 40 ezer forint, májusban szintén 40 ezer forint, júniusban 50 ezer forint személyi kölcsönt, mindhárom esetben ugyanazzal a kezzessel. Most a részletfizetés halasztását kérő leveleket írják az OTP igazgatójának.

Végül, koronának egy harmadik eset. Kisnyugdíjas, idős asszony. Kilencféle kölcsön részleteivel tartozik az OTP-nek. Sírva panaszodik a felszólító levelek nyomán, hogy nem tud megélni, ha minden részletet kifizet.

Kérdések

Hogyan lehetséges az, hogy bárki, többszázezer forintos adóssággal a háta mögött, egy újabb, nagy összeg felvételénél kezűs lehet? Ha fizetésének kétharmadát már törlesztésként elveszti, letilthatnak-e újabb összeget keresetéből? És miért egy bérből és fizetésből élő — bár kétségtelenül felelőtlen — kezesen hajtja be az OTP a tartozást, míg az eredeti adós komoly vagyonnal, zárolható ingóságokkal és ingatlanokkal rendelkezik? Milyen az ellenőrzés a pénzügyi berkekben, ha ugyanazok az emberek havonta — még, ha meg gondolatlanul is — komoly összegeket vehetnek fel az egyébként is kitüntetetten kezelt személyi kölcsön címen — ugyanazzal a kezzessel? Ha én két vállalkozó kedvű kezzessel egyetlen nap alatt az összes szegedi OTP-fiókot végigjáróm, mennyi pénzt söpörhetek be magamnak, személyi kölcsön címen?

Tanácsok

— Sajnos, sokat! — válaszol utolsó kérdésünkre Akkoi Timótné, az újszegedi OTP-fiók vezetője. — Az OTP törekvése az, hogy mihamarabb bevezesse az adósok számítógépes nyilvántartását, de ez egyelőre technikai problémák miatt késik.

Pedig, nagy szükség lenne az ellenőrzés megszorgítására.

— Ez igaz. Jelenleg ugyanis, a kölcsönt igénylő és a kezes is önbevallással nyilatkozik arról, hol, és mennyi adósság terheli. Az állampolgárok azonban sokszor letagadják tartozásaikat, a kölcsönöket egyszerűen fizetés-kiegészítésként kezelik. Ha elkapja őket a vásárlási láz, nyakra-főre adósságokba keverednek, nem fontolják meg, mekkora terhet jelent majd nekik a visszafizetés. Pedig a valóltan adatok közlését az OTP hitelezési csalásként kezelheti, eljárását indíthat. A kezesektől pedig, ha az adós nem fizet, feltétlen le

kell vonnunk a pénzt — mert törekvésünk éppen az, hogy a végrehajtási procedura nehézsége miatt a folyósított kölcsönre készpénzfedezetet biztosítsunk. A letiltás és a törlesztési részlet fizetése viszont nem azonos kategória. A jogszabály csak a letiltás mértékét határozza meg a fizetés 50 százalékában, a részletek fizetése ebbe nem számít bele.

— Mit tanácsolna az embereknek, hogy az említett kellemetlenségeket elkerüljék?

— Lehetőleg senkinek ne vállaltatnak kezességet, legfeljebb csak szűk családi, rokon körben, s ott is csak teljesen megbízható emberek. Akinek tartozása van, az semmiképp se vállalja el azt. Gondoljanak arra, hogy a kezes a tőle letiltott összeget az adóstól csak polgári per útján nyerheti vissza. A kölcsönt igénylők számoljanak, ne kényszerítsék magukat erőn felüli kötelezettségekből adódó kényszerhelyzetekbe.

Czigény József

Bécsiszelet 720-ért

A vállalkozók lapja, a Privát Profit júliusi számában több vállalkozósztori is olvasható, a szereplők és a tanulságok azonban meglehetősen különbözőek. A napjainkra sikertermékké lett MON-X védőszemüveg konstruktőre, Kevéházi Gábor ballet-táncos, az Interkoncert Részvénytársaság alapítója és egy Svédországból hazatelepült bútorkészítő mondja el tanulságos tapasztalatait a vállalkozások mai hazai világáról. A júliusi lapszámban összeállítás foglalkozik a vendéglátásban működő magánvállalkozásokkal, a működés szabályaival, feltevéivel, és még olyan érdekességekkel is, hogy 1990 tavaszán Magyarországon hol mennyibe kerül egy bécsiszelet. Igazán nem lehet azt mondani, hogy nem széles a mezőny: a legolcsóbb 61 forintba, a legdrágább 720 forintba került a Privát Profit körkérésére adott válaszok szerint.

várható csökkenő ellentételek miatt kevesebbet küldhetünk, az NDK-ban a nagy változások áldozatává válhat a magyar bor exportja. A nemzetközi piacon túlkínálat érződik, a belföldi fogyasztás stagnál. A józan logika szerint, ami megtermelt, azt fel

Ki issza meg a szőlő levét?

kell dolgozni, tárolni és ha lesz rá vevő, majd eladjuk. Igen ám, de nincs olyan szereplője a gazdaságnak, aki kibírná, hogy évekre lekösse a ((nemlétező pénzt)).

Dudás László, a Dél-Alföldi Pincegazdaság igazgatója harminc éve van a szakmában, s beszélgetésünk közben látom rajta a vibráló idegességet. Valóban zavaró lehet, hogy még ő sem látja, mi lesz a termés sorsa. Attól tart, hogy a pénzügyi és a kereskedelem rendezetlensége miatt a vállalatok és vezetőik lesznek kikiáltva bűnbaknak, mint akik ké-

dig, a borból egyre kevesebbet vásárolnak az emberek. A hatvanas évek második felében 4 liter abszolút alkoholt megfellelő bormennyiség jutott egy főre, 1988-ra ez az érték 2,76 literre csökkent. Eközben az egészségre ártalmas tömény italok forgalma megduplázódott.

— Túl drága ital lett a bor, egy literért megmondolga az ember, hogy 70-80 forintot kiadjon.

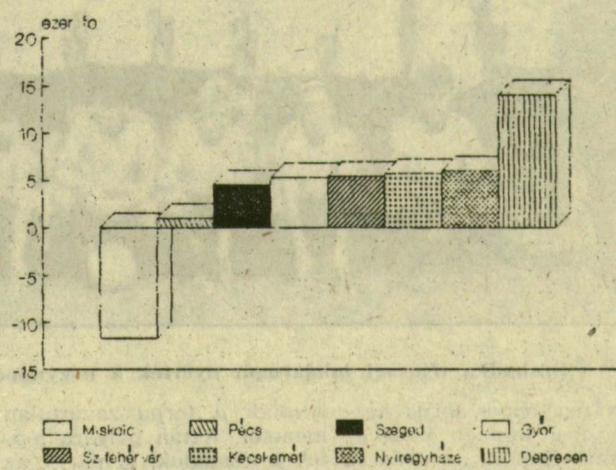
— A 25 százalék áfát, és a 15 százalék fogyasztási adót együttesen túlzottnak tartom. Ha ehhez hozzászámítjuk a kereskedelmi árrést, a fogyasztói árak közel fele „függellen” a

A népszámlálás első hivatalos adatai

Pénz olvasva, nép számlálva...

Szeged továbbra is a harmadik legnépesebb vidéki város, nem megnyugtató a népesség-nyilvántartás pontossága, a gazdaság és a társadalom változása a népesség csökkenésében is megnyilvánul. Ilyen és hasonló gondolatok szűrhetők le a nemrég végrehajtott népszámlálás első összesítéséből.

Népességváltozás a megyei városokban 1980-1990

A felgyorsult események sodrában a közvélemény figyelmét mindig új és új történések ragadják meg, és napjainkban az újabb jelentős áremelkedések kapcsán az emberek inkább a pénzük olvasásával foglalkoznak, semmint a népszámlálással, pedig alig néhány hónapja az is beszédtema volt falun, városban. Most jutottunk el az első hivatalos részeredmények településszintű publikálásáig.

Mi tartott ennyi ideig?

Az emberek jelentős részének — így a Szegeden összeírtak közül több mint 34 ezer lakosnak — két helyen is van bejelentett lakása. Ennek okai között megtalálható az állandó lakhelyen kívüli munkavállalás, tanulás éppen úgy, mint a szülők, hozzátartozók lakásához való jogosultság fenntartására, illetve megszerzésére irányuló törekvés, vagy akár a kijelentkezés elmulasztása egy szegedi albérletből. Szorgalmas statisztikusok sziszifuszi munkával igyekeztek biztosítani, hogy minden kettős lakhelyű mindkét lakhelyen megfelelő módon szerepeljen az összeírt anyagban. Az ezt eredményező egyeztetést nem csupán egy-egy településen belül, hanem az ország több ezer települése között is el kellett végezni. Nézzük, mit mutatnak az így tisztázott adatok.

Elveszett 14 ezer szegedi?

A népszámlálás szerint Szegednek ez év kezdetén 175 ezer lakosa volt, lényegesen kevesebb, mint a közismert — korábban közzétett — 1989. év eleji 189 ezer fő. Hová lett 14 ezer szegedi? Valószínűleg korábban sem volt meg. Az 1980. évi megméréstől 171 ezer lakost számláltak Szegeden. Az azóta eltelt 10 esztendő alatt a születések és halálozások annyira kiegyenlítették egymást, hogy mindössze félezer főnyi népszaporulatot eredményeztek. A népességalakulás meghatározó tétele a települések közötti költözködés, a belső vándorlás volt. Mint most a népszámlálás eredményei is bizonyították, a lakhelyváltoztatások regisztrálásának elmúlt évtizedében alkalmazott — és közben módosított — rendszer nem nyújt megbízható alapot a népességalakulás követésére. Míg a népesség-nyilvántartó szervek adatai szerint a Szegedre költözők száma közel 18 ezerrel haladta meg az elköltözőkét, addig a népszámlálási adatok csak 4 ezer fő körüli vándorlási többletet mutatnak 10 év alatt. Az állami népesség-nyilvántartás pontatlanságát jelzi, hogy a népszámlálók — akik a népesség-nyilvántartás listáival mentek összeírni — nagyon sok esetben a listák-

tól eltérő helyzetet tapasztaltak: vagy olyan személyekkel találkozott a lakásokban, akik a listán nem szerepeltek, és ennél is gyakrabban fordult elő, hogy a nyilvántartott személy elköltözött, meghalt, vagy ismeretlen az adott címen. Társadalmi feszültségek és az ezekből fakadó megtagadások miatt valamennyien — városokban többen, falun kevesebben — kimaradtak az összeírásból, nagyságrendjük 1-2 százalék körüli becsülhető. A nemzetközi gyakorlattal egyezően a ténylegesen összeírt személyeket tekintjük az egyes települések népességének, a felvételi hiányokat kiszűrő, csak becslésekre alapítható korrekciókat nem végzünk.

Szeged az ország 8 megyei városa közül Debrecen és Miskolc után a harmadik legnépesebb, ugyanúgy, mint egy évtizeddel korábban. A népességnövekedés Debrecenben volt a legnagyobb mértékű, de — sorrendben — Nyíregyházán, Kecskeméten, Székesfehérváron és Győrben is meghaladta a szegedit. A nagyvárosok közül Pécs népessége alig változott, Miskolc — jelezve a „vas és acél országa” koncepció válságba jutását — a nagyarányú elvándorlás folytán 12 ezerrel csökkent.

Európában — a sor végén

Az ország népessége 1980 óta 3,1 százalékkal csökkent. Hazánk a jelentős mértékű népességfogyásával Európa legkedvezőtlenebb demográfiai helyzetű országai közé került. E kedvezőtlen helyzet tényezői: a kevesebb gyermek vállalása és a csökkenő élettartam, és mindkettő sokrétűen összefügg az elmúlt évtizedek gazdasági és társadalmi mozgásaival, változásaival.

Nyilván nem növeli a 3 és több gyermekes családok arányát a gazdasági helyzet romlása, az életkörülmények alakulása, a lakáshelyzet, az élettartam csökkenésében az előzőeken túl az egészségtelen életmód játszik döntő szerepet. Az 1980-as években meghaltak átlagosan egy évvel rövidebb életet éltek, mint egy évtizeddel korábban. A férfiak és nők élettartama közti különbség 7 évre növekedett — mint köztudott a gyengébb nem él tovább — és ennek hatására tovább torzult a népesség nemek szerinti összetétele. Ma már 400 ezer nő él az országban, akinek egyszerűen azért nincs, vagy nem lehet párja korosztályában, mert a férfiak, akik a születéskor még többen voltak, hamarabb meghaltak.

Klonkai László
Statistikai Hivatal

T. Sz. I.